

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

E-hearing v rozhodčím řízení

Vypuknutí pandemie koronaviru SARS-CoV-2 (COVID-19) významně zasáhlo do všech činností, vč. soudních a rozhodčích řízení. Jedním z nejvýraznějších zásahů je nemožnost (příp. omezená možnost) konání standardního ústního jednání za fyzické přítomnosti soudců/rozhodců, účastníků, právních zástupců, příp. svědků, znalců a jiných osob. Řešení pro distanční vedení ústního jednání se nabízí v podobě tzv. e-hearingu, tedy virtuálního ústního jednání.

Některé soudy ve světě ve snaze přizpůsobit se nové situaci zavádějí prvky distančního vedení řízení, včetně zmíněných virtuálních ústních jednání. Obecně by se dalo říci, že v tomto je o něco napřed rozhodčí řízení, které díky své flexibilitě a nesvázanosti přísnými pravidly vedení již před „dobou koronavirovou“ umělo nabídnout vedení ústního jednání zcela nebo zčásti bez fyzické přítomnosti všech osob na jednom místě. Jak například uvádí Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů ve Washingtonu, D.C. (*International Centre for Settlement of Investment Disputes - ICSID*), v roce 2019 se v řízeních ICSID konalo formou videokonference okolo 60 % všech ústních jednání.^[1] Poptávka po e-hearingu však vzrostla v souvislosti s koronavirem SARS-CoV-2. Centrum pro mezinárodní rozhodčí řízení v Hong Kongu (*Hong Kong International Arbitration Centre - HKIAC*) již avizovalo, že 65 % požadavků vztahujících se k ústním jednáním v období od února do září 2020 se týká podpory pro virtuální ústní jednání.^[2]

„Pro“ a „proti“ e-hearingu

E-hearing jako forma konání ústního jednání v rozhodčím řízení s sebou nese celou řadu výhod. Tou ústřední je zřejmě snížení finančních nákladů, což platí o to více v mezinárodní arbitráži, kde náklady na cestování a ubytování účastníků, právních zástupců, svědků atd. mohou tvořit významnou položku celkových nákladů řízení. Dalším aspektem je menší časová zátěž, což může usnadnit účast některých osob (např. vrcholových manažerů) na jednání, kterého by se jinak z důvodu své časové vytíženosti nemohly účastnit. Zároveň mnohdy právě přítomnost klienta na ústním jednání může zvětšit pravděpodobnost smírného vyřešení situace již na místě bez nutnosti jednání odročovat. Odpadnutí části logistických problémů v případě virtuálního ústního jednání může rozhodčí řízení také výrazně urychlit.

Na druhou stranu je nutné zmínit, že virtuální ústní jednání otevírá řadu nových otázek, které nevznikají při klasickém ústním jednání. Typickým případem je otázka zajištění toho, aby svědek neměl možnost se v průběhu své výpovědi jakkoliv radit, pokud bude pouze snímán kamerou. Virtuální ústní jednání také vyžaduje, aby zúčastněné osoby uměly ovládat technické zařízení v nezbytné míře. Je zapotřebí také zajistit, aby nedošlo omylem ke sdělení důležité informace osobě, které tato informace nebyla určena. Může vzniknout i logistická otázka, v jakém čase organizovat ústní jednání pro osoby nacházející se v různých časových pásmech. Dále zejména rozhodci mohou mít obavy, že přijdou o osobní „vnímání případu“, např. pokud jde o výslechy svědků. Po technické stránce je zapotřebí vyřešit řadu otázek, a to například jak zabezpečit bezpečné a kvalitní připojení pro všechny zúčastněné, jak zabránit případnému úniku dat apod. Po právní stránce rozhodci zase budou muset řešit zajištění procesní rovnosti stran a příležitosti věc projednat.

Řada mezinárodních rozhodčích soudů v tomto ohledu nabízí služby technické i jiné podpory, např. HKIAC^[3] nebo ICSID, jenž disponuje vlastní bezplatnou platformou pro konání virtuálního ústního

jednání pro všechna řízení u ICSID.[4] Virtuální ústní jednání však nenabízejí jen rozhodčí instituce, ale lze je zakomponovat i do ad hoc rozhodčích řízení. Stačí využít služeb specializovaných platforem, které jsou schopné nabídnout technické zázemí pro vedení virtuálního ústního jednání.

Právní základ e-hearingu

Podmínky a postup pro organizaci ústního jednání v rozhodčím řízení formou e-hearingu obvykle nejsou v právních předpisech o rozhodčím řízení výslovně upraveny. Stejně tak řády rozhodčích soudů většinou počítají s klasickým ústním jednáním za přítomnosti osob a neobsahují specifickou úpravu pro virtuální ústní jednání, příp. upravují pouze dílčí otázky. Takto například možnost vedení ústního jednání formou videokonference výslovně zmiňuje ustanovení čl. 19 odst. 2 Rozhodčích pravidel LCIA.

Není-li vedení virtuálních ústních jednání v rozhodčím řádu výslovně upraveno, obvykle se možnost nařízení e-hearingu dovozuje z široké diskreční pravomoci rozhodců vést řízení tak, jak považují za vhodné. Důraz je kladen na efektivitu a rychlost projednání nároků. Základním omezením pak je, že takový postup nesmí být v rozporu s případnou dohodou stran.

Pokyny ICC

V souvislosti s propuknutím pandemie koronaviru SARS-CoV-2 vydal dne 9. dubna 2020 Rozhodčí soud při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži (ICC) *Pokyny k možným opatřením za účelem zmírnění důsledků pandemie COVID-19 („Pokyny ICC“)*. [5] Tyto pokyny se přirozeně vztahují na rozhodčí řízení podle Pravidel pro rozhodčí řízení ICC, nicméně doporučení tam uvedená mohou být dobrou inspirací v rozhodčím řízení obecně.

Zásadní otázkou je, za jakých předpokladů lze virtuální ústní jednání nařídit. S ohledem na procesní práva účastníků řízení by si rozhodci měli nejprve vyžádat souhlas stran. Pokud tento není udělen, Pravidla ICC výslovně nebrání tomu, aby rozhodci nařídili virtuální ústní jednání i bez souhlasu stran, a to právě s ohledem na širokou diskreční pravomoc rozhodců přijmout taková procesní opatření, která považují za vhodná, ledaže tato jsou v rozporu s dohodou stran. Je však třeba vždy zvážit všechny relevantní okolnosti případu, včetně dopadu pandemie COVID-19, složitosti sporu, počet účastníků, předpokládanou délku ústního jednání a přípravy stran na něj, důvody pro pokračování v řízení bez zbytečného odkladu, dopady v případě přeložení termínu ústního jednání na pozdější datum. Rozhodci by také měli vždy posoudit případné dopady na vykonatelnost rozhodčího nálezu a výsledné rozhodnutí náležitě odůvodnit. V tomto ohledu lze upozornit na obecnou povinnost rozhodců dle ustanovení čl. 42 Pravidel pro rozhodčí řízení ICC vyvinout veškeré úsilí, aby byl rozhodčí nález vykonatelný.

Kromě právních aspektů konání e-hearingu řeší Pokyny ICC řadu praktických otázek, které by rozhodci měli před konáním e-hearingu zvážit, a to například: časová pásma zemí, kde se nacházejí účastníci řízení; logistické otázky; účast tlumočnicků; vytvoření zápisu ústního jednání v reálném čase; zajištění postupů pro ověření přítomnosti osob; zajištění postupů pro podání svědeckých výpovědí apod.

Velmi praktickým je v tomto ohledu tzv. checklist organizačních otázek (viz příloha I Pokynů ICC), jenž pamatuje na:

- *otázky před konáním ústního jednání*, a to např. identifikace otázek, jež je nutné vyřešit v rámci ústního jednání, odsouhlasení počtu osob účastnících se virtuálního jednání a možnosti účastníků soukromě se radit apod.;
- *technické záležitosti*, a to např. výběr platformy pro konání virtuálního jednání, určení a

zajištění minimálních technických požadavků pro hladký průběh jednání, zkušební jednání („*mock sessions*“);

- *ochrana soukromí a bezpečnosti*, a to např. zda obsah jednání zůstane utajen či bude zveřejněn, dohoda o mlčenlivosti, dohoda ohledně možností záznamu jednání či jeho přepisu, minimální požadavky zašifrování online přenosu;
- *online etiketa a zajištění řádného procesu*, a to např. dohoda ohledně hlavního mluvčího (lead-speaker), zákaz používání zařízení, která by mohla nepříznivě ovlivnit spojení, dohoda ohledně postupu pro vznesení námitek;
- *opatření k dokazování a výslechu svědků a znalců*, a to např. konzultace mezi stranami a rozhodci ohledně procesu výslechu svědků, zvážení možnosti využití sdílených obrazovek pro prezentaci důkazů apod.

Soulský protokol

Dále považujeme za důležité zmínit Soulský protokol o videokonferencích v mezinárodním rozhodčím řízení („*Soulský protokol*“),^[6] jež byl představen už v listopadu 2018 v rámci konference Asia Pacific ADR Conference v korejském Soulu a nyní v březnu 2020 vydán Korejským výborem pro obchodní arbitráž (Korean Commercial Arbitration Board). Na rozdíl od výše uvedených Pokynů ICC se Soulský protokol zaměřuje především na otázky organizačně-technické a představuje ucelený návrh konkrétní podoby vedení virtuálního ústního jednání.

V tomto ohledu tak Soulský protokol obsahuje konkrétní doporučení k celkem devíti tématům: a) výslech svědka (organizační detaily k samotnému vedení výslechu), b) místo konání (zajištění technické podpory; opatření proti narušení), c) pozorovatelé (podmínky pro jejich účast), d) dokumenty (pravidla o dokumentech a přístupu k nim, vč. tzv. Hearing Bundle), e) technické požadavky na průběh videokonference, f) zkušební průběh videokonference a záložní možnosti v případě poruch, g) tlumočení (přednost následného tlumočení oproti simultánnímu), h) záznam z jednání (forma pořízení, zpřístupnění stranám), i) příprava videokonference (náklady, dohoda o technických otázkách apod.).

Další použitelné soft law

Pravidla IBA o provádění dokazování v mezinárodním rozhodčím řízení z roku 2010^[7] pouze zmiňují možnost vedení celého ústního jednání nebo jeho části (např. pro výslech svědka) použitím mimo jiné videokonference nebo obdobné metody. Speciální pravidla nebo bližší vodítka však neposkytují.

Doporučení CIArb (Chartered Institute of Arbitrators) k výslechu svědků v rozhodčím řízení^[8] patří také k nezávazným pravidlům (soft law), nicméně mohou poskytnout vhodné vodítka pro některé dílčí otázky vedení virtuálního ústního jednání, konkrétně k výslechu svědků. Doporučení se skládá ze tří částí: 1) tzv. Checklist, který strany a senát mohou použít při zvažování, zda a jak uspořádat výslech svědků prostřednictvím videokonference, 2) ze Standardních pokynů, které jsou obecným rámcem pro zahrnutí do prvního procesního usnesení rozhodců a 3) z Konkrétních pokynů, které nabízejí, jak to již z názvu vyplývá, konkrétní procesní postupy pro vedení výslechů svědků formou videokonference.

Závěr

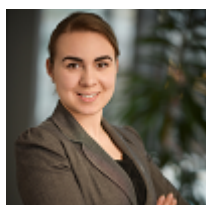
I přes aktuální celosvětové postupné uvolňování opatření v souvislosti s virem SARS-CoV-2 lze očekávat, že za dané situace bude konání virtuálního ústního jednání v rozhodčím řízení nadále vhodným řešením. To platí nejen u řízení s mezinárodním prvkem, kde s ohledem na trvající omezení přeshraničního pohybu budou konání standardního jednání za fyzické přítomnosti všech osob nadále obtížné, ale také pro mnohá řízení ve vnitrostátní arbitráži (zejména ve sporech vyžadujících

rychlost, flexibilitu a potřebu udržet náklady v rozumné výši).

Virtuální ústní jednání není dle našeho názoru jen přechodnou záležitostí během pandemie koronaviru SARS-CoV-2, ale bude novým trendem v rámci hledání zefektivnění způsobu řešení sporů. Ostatně odpovídá hlavním arbitrážním zásadám - rychlost, důvěrnost, snížené náklady a rovnost stran. Existující doporučení a jiné *soft law* bezpochyby mohou poskytnout jistý návod či řešení konkrétních otázek v souvislosti s virtuálním ústním jednáním v rozhodčím řízení. Jsme si však vědomi, že virtuální ústní jednání není univerzální řešení vhodné pro všechny arbitráže. Na druhou stranu však pro mnohé arbitrážní řízení může být mnohem efektivnějším nástrojem a doporučujeme všem rozhodcům a stranám, aby zvážili využití možnosti virtuálního ústního jednání v jejich případech.

JUDr. Ing. Miloš Olík, Ph.D., LL.M., FCI Arb,
advokát a partner

JUDr. Margarita Karešová Kucharčuk,
advokát

Mgr. František Halfar, Ph.D.,
advokátní koncipient

[ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.](#)

GEMINI Center
Na Pankráci 1683/127
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 216 212
Fax: +420 224 215 823

e-mail: paha@rowanlegal.com

[1] Viz sdělení ICSID na webových stránkách ICSID k dispozici >>> [zde](#).

[2] Viz sdělení HKIAC na webových stránkách HKIAC k dispozici >>> [zde](#).

[3] Více informací na webových stránkách HKIAC k dispozici >>> [zde](#).

[4] Více informací na webových stránkách ICSID K dispozici >>> [zde](#). Virtuální ústní jednání konané skrze tuto platformu nevyžaduje zvláštní hardware nebo software, může zahrnovat libovolný počet účastníků a obsahuje mimo jiné virtuální stenograf umožňující automatický a simultánní přepis jednání.

[5] V původním znění „ICC Guidance Note on Possible Measures Aimed at Mitigating the Effects of the COVID-19 Pandemic.“ K dispozici >>> [zde](#).

[6] V původním znění „Seoul Protocol on Video Conferencing in International Arbitration.“ K dispozici >>> [zde](#).

[7] V původním znění „IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration“, k dispozici >>> [zde](#).

[8] V původním znění „Guidelines for Witness Conferencing in International Arbitration“, k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)

- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)